

Encouraging Honesty - Discouraging Fraud: Matters for Discussion

Words may be used to encourage people to act honestly and for the purpose of reproof. Penalties may be used to discourage dishonest behaviour, for example fraud. The approach presented here is primarily to encourage honesty and give reproof, and is long term in nature. Let us try to appeal to the hearts of people to act honestly and not just deter them with penalties.

Theft in Jewish ethical values is a very serious offence. Its prohibition "thou shalt not steal" is given prominence in the Ten Commandments. In the book of Proverbs we read "so are the ways of every one greedy of gain; it taketh away the life of the owners thereof". In Baba Kama we read "he who steals from his fellow man the value of a Peruta, it is as if he has taken his soul from him". In short, there is a realization in Jewish thought that theft is equated in a certain sense to taking away part of one's fellow mans life. Let us therefore express the damage caused by theft, fraud etc. in human terms. This is done by expressing the value of money in terms of time.

Expressing the value of money in human terms, in terms of time

Any sum of money can be expressed in terms of time, by dividing the sum of money by an average wage. For example, if your bank balance on a certain date is 1800 shekel and the average wage on that date is 1200 shekel a month, then the balance can be expressed as $1800/1200=1.5$ average monthly wage, that is the value of 1.5 months of average labour.

We assert that balances and monies expressed in terms of an average wage gives a clear meaning of the value of these amounts in terms of what it means in time to an average man. Thus we contend that for every average monthly wage stolen, the thief is likely to have "damaged" or "destroyed" one month of life of his fellow man. It seems appropriate therefore that for every average monthly wage stolen, the thief, in the most severe case, should be penalized for a period of one month, for example one month of community service.

In today's society, prison is prescribed as a penalty for theft. The above approach could be used for determining the length of the prison sentence in a meaningful way.

However, the Torah does not prescribe prison as a penalty for theft (or for that matter for any crime). The Torah requires instead the thief return what he has stolen and pay a fine. If the thief is unwilling or unable to do so, he is made to work off the debt. In view of this we suggest that a monthly fine or a higher rate of tax be applied for the time period defined above. If we add the restriction that this penalty ceases the moment the thief pays back what is required, this might make this approach Halachically acceptable.

While making this suggestion it must be made clear that it is not the author's intention that more people should be fined or spend extended periods in prison, but rather to find a framework to

עידוד יושר - הרתעת הונאה: עניינים לדין

ניתן להשתמש במילים כדי לעודד אנשים לנהוג ביושר, וכדי להוכיח אנשים שאינם נוהגים ביושר. ניתן להשתמש בעונשים להרתעת אי-יושר, לדוגמה הונאה. חיבור זה מציג גישה לטווח הארוך, שמטרתה העיקרית היא לעודד יושר ולתת תוכחה. הבה ננסה לפנות ללבבות של אנשים להתנהג ביושר ולא רק להרתיע אותם עם עונשים.

ערכי היהדות מתייחסים לגניבה כאל עבירה חמורה מאד. האיסור "לא תגנב" מקבל חשיבות מיוחדת בכך שהוא מופיע בין עשרת הדברות. בספר משלי נאמר: "כן ארחות כל בוצע בצע את נפש בעליו יקח", ובמסכת בבא קמא נאמר "כל הגוזל את חברו שוה פרוטה כאילו נוטל נשמתו ממנו". כלומר, מחשבת היהדות גורסת שגניבה משולה במידת מה לנטילת נפש. לכן הבה נבטא את הנזק הנגרם ע"י גניבות, הונאות וכו' במושגי אנוש. זה נעשה ע"י ביטוי לערכו של הכסף לפי הזמן.

ביטוי לערכו של הכסף לפי מושגי אנוש, לפי הזמן

ניתן לבטא סכום כסף כלשהוא לפי זמן ע"י חילוק סכום הכסף בשכר ממוצע. לדוגמה, אם יתרתך בבנק בתאריך מסויים הנה 1800 ש"ח ובתאריך ההוא השכר הממוצע החודשי הנו 1200 ש"ח, אזי לפי "זמן" היתרה בבנק הנה $1800/1200=1.5$ לפי השכר הממוצע החודשי, כלומר יש ליתרה ערך של 1.5 חודשי עבודה ממוצעת.

אנחנו טוענים שיתרות וכספים הנקבעים במושגי שכר ממוצע נותנים משמעות ברורה לערכם של סכומים אלה כלפי המשמעות בזמן לגבי האדם הממוצע. לכן נטען שכנגד כל שכר חודשי ממוצע שנגזל עלול להיות שהגנב "הזיק" או "השמיד" חודש מחיי חברו. לכן נראה הדבר כצודק שעבור כל שכר חודשי ממוצע שנגזל, יענש הגזלן, במקרים החמורים ביותר, במשך חודש ימים, לדוגמה שירות קהילתי.

בחברה בת זמננו מקובל המאסר כעונש עבור עבירת גניבה, ואפשר להשתמש בגישה המוזכרת לעיל כדי לקבוע את אורכה של תקופת המאסר באופן הניתן להבנה.

אלא שהתורה אינה קובעת את המאסר כעונש לגניבה (למעשה אף לא לשאר העבירות). מאידך דורשת התורה מהגנב להחזיר את הגניבה ולשלם קנס. אם הגנב אינו רוצה או אינו יכול לעשות כן, הוא נדרש לעבוד בחובו. לאור זאת אנו מציעים קנס חודשי או שיעור גבוה יותר של מס שיושת למשך תקופת הזמן המוגדרת לעיל. אם נוסף את ההגבלה שקנס זה יגיע לסיומו באותו רגע בו משלם הגנב את הנדרש על פי ההלכה, יתכן והגישה יכולה להתאים עם ההלכה.

יחד עם ההצעה המוגשת בזה ברצוננו להבהיר שאין כוונתנו של המחבר להרחיב את מעגל הנקנסים או המרצים תקופות מאסר, אלא למצוא מסגרת להרתיע אנשים מגניבה ומהונאה. הביטוי הניתן לערכו של הכסף והעונש עבור גניבתו במושגים דומים עשוי לדעתנו להוות הרתעה משמעותית.

deter theft and fraud. Expressing the value of money and the penalty for its theft in like terms, would in our opinion be a significant deterrent.

NOTE: The value of money can be expressed in terms of an average national hourly or daily or weekly or monthly or yearly wage, etc. It can also be expressed in terms of an average national lifetime income. For small sums, an "hour" can be used. For large sums, an average lifetime income can be used, etc. (Furthermore, if an average wage of an individual is known, for example over a period of several months or a year, then we could use this average to convert the value of money into the time of that individual.)

Theft of average lifetime's income

Another possibility which could be considered is to define an offence in law called "theft of average lifetime's income". This of course requires that average lifetime income be carefully and expertly estimated. (A very approximate guess is about 60 years average income or 720 average monthly wages). We oppose imposing a more severe penalty for such a theft than what we suggested above. Rather, the purpose of making such a definition is to make clear and emphasize in human terms the damage caused by large thefts. Perhaps the lives of (unknown) persons have been be shortened, in a way similar to manslaughter caused by theft.

The United Kingdom has passed an act in 2007, concerning corporate manslaughter and homicide, see <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2007/19/notes>

Under this act, only the company or organisation can be prosecuted and fined, and not people in the company or organisation. This act deals with cases when it is not known (with certainty) who is responsible for the death. "Theft of average lifetime's income" deals with cases where it is not known (with certainty) whose life has been shortened.

Possible penalties for "theft of average lifetime's income"

Perhaps the penalty should be similar to that of theft but this would be a separate offence and viewed as more serious than other thefts. Perhaps a person who commits such an offence should be barred for life from holding public office.

I do not think that the penalty should be similar to that of manslaughter or homicide.

In raising these possibilities, I wish to emphasize that a theft of this magnitude can cause a fatality.

The use of oaths and declarations

The author further believes it is not enough to deter theft and fraud but it is of the utmost importance to encourage honesty, integrity and impartiality when handling the monies of others. We therefore also suggest that a solemn promise or declaration be made by those responsible for looking after the monies of others

הערה: אפשר לבטא את ערכו של הכסף במושגים של שכר ממוצע של המדינה לשעה, ליום, לשבוע, לחודש, לשנה וכו'. אפשר גם לבטא אותו במושגים של הכנסה ממוצעת במדינה לכל החיים. עבור סכומים קטנים, מתאים יותר להשתמש בשכר ממוצע לשעה; עבור סכומים גדולים, מתאים יותר להשתמש בהכנסה ממוצעת לכל החיים; וכד'. (בנוסף, אם שכר ממוצע של בן אדם מסוים ידוע לתקופה של חודשים אחדים או של שנה, ניתן להשתמש בממוצע זה להמיר את ערך הכסף לזמן של אותו בן אדם.)

גניבת הכנסה ממוצעת לכל החיים

אפשרות נוספת שניתן להביא בחשבון היא להגדיר בחוק עבירה בשם "גניבה של הכנסה ממוצעת לכל החיים". דבר זה דורש, כמובן, הערכה זהירה וביד מומחה של הכנסה ממוצעת לכל החיים (ניחוש גם מאד הוא של הכנסה ממוצעת במשך 60 שנה או 720 משכורות חודשיות ממוצעות). אנו מתנגדים לכך שיוטל עונש כבד יותר ממה שהצענו לעיל עבור גניבה מעין זו. הכוונה המסתתרת מאחורי הגדרה זו היא להבהיר ולהדגיש במונחים אנושיים את הנזק הנגרם מגניבות גדולות. אולי התקצרו חייהם של אנשים (בלתי ידועים), באופן דומה להריגה הנגרמת על-ידי גניבה.

בשנת 2007 התקבל בממלכה המאוחדת (בריטניה הגדולה) חוק הנוגע להריגה ולרצח על-ידי תאגידים, ראה <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2007/19/notes>.

חוק זה מאפשר לתבוע ולקנס רק את החברה או הארגון, ולא את האנשים בחברה או בארגון. החוק עוסק במקרים שבהם לא ידוע (בוודאות) מי אחראי למוות. הצעתנו בעניין גניבת הכנסה ממוצעת לכל החיים, עוסקת במקרים שבהם לא ידוע (בוודאות) מי הם האנשים שחייהם התקצרו.

עונשים אפשריים על "גניבת הכנסה ממוצעת לכל החיים"

אולי העונש צריך להיות דומה לעונש הקבוע בחוק כיום על גניבה, אך עדיין להיחשב כעבירה נפרדת, כדי להדגיש שמדובר בעבירה חמורה יותר מגניבה רגילה. אולי יש להוסיף על העונש הקבוע בחוק, איסור לכל החיים על החזקה בתפקיד ציבורי.

אינני חושב שהעונש צריך להיות דומה לעונש על הריגה או על רצח.

מטרת העלאת אפשרויות אלה, היא להדגיש שגניבה בסדר גודל כזה עלולה להביא למוות.

השימוש בשבועות ובהצהרות

כמו כן מאמין המחבר שאין זה מספיק להרתיע גניבות והונאה, אלא שיש חשיבות עליונה לעודד יושר, הגינות ואי משוא פנים בעת שעוסקים בממון של אחרים. לכן אנו גם מציעים שיש לדרוש מאלה המופקדים על ממונם של

and that they are reminded of their promise from time to time. Here is an example of such a promise.

Solemn Promise of Honesty Integrity and Impartiality

I the undersigned have responsibility for handling and/or deciding on the monies of others and will strive to do so with honesty, integrity and impartiality.

I am aware that if I misuse this responsibility that this will prevent or delay those to whom these monies justly belong from receiving what is due to them. This may cause them hardship, cause them to leave the country, or indeed shorten their lives as the monies involved can be very large and may even exceed the average lifetime income of the people.

I am aware, G-d forbid, for each average monthly wage stolen or defrauded, I may be "damaging" or "destroying" one month of life of my fellow man.

I am also aware that the maximum penalty for theft and fraud is.....

I therefore will strive to be upright when handling these monies.

The widespread use of oaths

Something wider in scope should be considered. Oaths or solemn undertakings are taken by leaders of nations, judges, doctors, soldiers and perhaps others too. Perhaps the same is needed in all professions. Perhaps university graduates should undertake not to misuse their knowledge to harm others etc. Perhaps this should be done when completing school. The younger the person is when making such an undertaking, the more likely it will be meaningful to him. I do not know that this will completely solve the problem but it should make an improvement.

All in all we should try to encourage ourselves to behave honestly with penalties being the unpleasant last alternative.

Encouraging honesty is preferable to the use of penalties

"Her ways are ways of pleasantness, and all her paths are peace." This is the advice of "wisdom" (or "understanding") in chapter 3 of the book of Proverbs. So let us with pleasantness, encourage ourselves to walk in the ways of honesty. Let us aim to educate and correct and not to penalize and punish. Here are some things we can try, without changing existing laws.

- *School and public property should be marked with its value expressed in terms of time.* In the event of damage to such property, the "time" which has been damaged or destroyed should be pointed out. Hopefully, this will help the young understand the value of property in human terms. This suggestion is educational or corrective only; no penalty or punishment is being suggested.

אחרים לתת הבטחה מחייבת או הצהרה מחייבת, ולהזכירם בדבר הבטחתם או הצהרתם מפקידה לפקידה. להלן דוגמה של הבטחה כזו.

הבטחה מחייבת בדבר יושר כנות ואי משוא פנים

אני החתום מטה נושא באחריות לטפל ו/או להחליט בדבר כספים של אחרים ואשתדל לעשות זאת ביושר, בהגינות ובלא משוא פנים.

אני מודע לכך שאם אמעל באחריות שאני נושא בה, עלול הדבר לפגוע ביכלתם של בעלי הכסף החוקיים לקבל את המגיע להם או לקבלו בזמן. זה עלול לגרום להם לקשיים, עלול להניע אותם לרדת מן הארץ, ואולי אפילו לקצר את חייהם, משום שהכספים המעורבים בכך עשויים להיות רבים מאד ועשויים לעלות על הכנסה ממוצעת לכל החיים של העם.

אני מודע לכך שמול כל משכורת חודשית ממוצעת שתיגזל או תוצא במרמה, חלילה, אני עלול "להזיק" או "להשמיד" חודש אחד מחיי אדם.

אני גם מודע לכך שהעונש המירבי על מעשה גניבה או הונאה הוא....
לכן אשתדל להיות נאמן ויושר בטיפול בכספים אלה.

שימוש נרחב בשבועות אמונים

כדאי לשקול להרחיב את הרעיון לתחומים נוספים. כיום, ישנם מקצועות מסויימים, שהעוסקים בהם נשבעים שבועת אמונים או מתחייבים התחייבות רצינית לפני כניסתם לתפקיד, כגון: מנהיגי מדינות, שופטים, רופאים, חיילים, ואולי עוד. אולי צריך להנהיג התחייבות מסוג זה בכל המקצועות. אולי בוגרי אוניברסיטאות צריכים להתחייב שלא להשתמש לרעה בידע שלהם על-מנת לגרום נזק לאחרים, אולי אף בוגרי בתי ספר. ככל שהאדם צעיר יותר כאשר הוא מביע התחייבות זו, כך סביר יותר שהיא תהיה משמעותית עבורו. אינני בטוח שהתחייבות זו תפתור את הבעיה לחלוטין, אך היא בוודאי תשפר את המצב.

באופן כללי, עלינו לנסות לעודד את עצמנו לנהוג ביושר, ולהשאיר את הענישה כחלופה האחרונה.

עדיף לעודד יושר מאשר להעניש

"דְרָכֶיהָ דִּרְכֵי-נֶעֱם; וְכָל-נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם." זוהי עצתה של חכמה (או תבונה) בפרק ג בספר משלי. הבה נמצא דרכים נעימות לעודד את עצמנו לנהוג ביושר והגינות. הבה נשתדל לחנך ולתקן, ולא להעניש ולקנוס. הנה כמה דרכים שאנו יכולים לנסות, בלי לשנות חוקים קיימים:

- *לציין על כל רכוש ציבורי, ברחובות ובבתי הספר, את ערכו של הרכוש במושגים של זמן.* כשנגרם נזק לרכוש זה, יש לציין כמה "זמן" ניזוק או נהרס. יש לקוות שזה יעזור לצעירים להבין את ערכו של הרכוש במושגים של חיי אדם. ההצעה היא חינוכית ומתקנת בלבד; איננו מציעים קנס או ענישה.

- *The value of money should be expressed in terms of time, so as to make clear the value of these monies in human terms. For example:*
 - a) Company balance sheets, bank balances, financial information for managers, etc., should be expressed in terms of time in addition to the usual currency values.
 - b) The value of a theft expressed in terms of time should be presented in court. Regarding theft of average lifetime's income, it should be pointed out that the lives of unknown persons may have been shortened.
 - c) Similarly regarding damages, the value of the damages should be expressed in terms of time.
- *The specific oath above and the widespread use of oaths should be considered.*

How should an average wage be calculated for such purposes?

The published average monthly wage means the average national gross wage per employee post of those employed. Should a nett wage be used? Should those unemployed be included in this average with an income of zero or perhaps other income such as unemployment benefit be taken into account? Is it more correct to use an average hourly wage calculated using the formula: total gross salary paid nationally divided by total hours worked nationally? Is it more correct to use an average hourly wage calculated using the formula: total nett salary received nationally divided by total hours worked nationally? Should average monthly income be used? Should average annual income be used? Should average taxable income be used? Etc.

As there are various possibilities for calculating an average wage, further study and discussion is needed if penalties are going to be applied using this approach. The following two cases illustrate that matters are not clear cut.

- (1) If money is stolen from a person, then it is likely that part of his nett wage has been stolen. It therefore seems preferable to use an average national nett wage in such a case when deciding on a penalty.
- (2) If part of the wage budget is embezzled, then gross wages have been embezzled. It therefore seems preferable to use an average national gross wage when deciding on a penalty.

However, for the purpose of correction and reproof, accuracy is not critical since no one is to be penalized. Thus for this purpose, let us use the published average gross wage or an approximate nett wage estimated from it to express the value of money in terms of time. (A very approximate guess is that an average monthly nett wage is about 70% of the published average monthly gross wage. This percentage should be carefully estimated by experts.) Correction and reproof should not be given publicly.

Returning to case (1) above, let us suppose for example that an average nett wage of the victim is known over a period of several months or a year. Then for the purpose of correction and rebuke, it may be preferable to use this average to convert the value of money into time.

- *לציין ערכים כספיים במושגים של זמן, כדי להבהיר את ערכם במושגים של חיי אדם. לדוגמה:*
 - א) בדפי מאזן של חברות מסחריות, יתרות בנקאיות, מידע פיננסי למנהלים וכו', יש לבטא את הסכומים במושגים של זמן, בנוסף לערכם במטבע המקובל.
 - ב) בדיונים משפטיים על עבירות של גניבה, יש לבטא את הסכום הנגנב במושגים של זמן. במקרה של גניבת הכנסה ממוצעת לכל החיים, ראוי לציין שאולי התקצרו חייהם של אנשים בלתי ידועים.
 - ג) כמו כן בעניין נזקים, יש לבטא את גובה הנזקים במושגים של זמן.

- *לשקול להשתמש בשבועת האמונים הספציפית שהוצגה למעלה, וכן בשבועת אמונים נרחבת יותר לכל המקצועות.*

כיצד לחשב שכר ממוצע למטרות אלו?

השכר החודשי הממוצע המתפרסם פירושו השכר הממוצע ברוטו למישרת מועסק מביין המועסקים במדינה. האם להשתמש בשכר הנטו? האם לכלול גם את המובטלים ולציין לגביהם הכנסה אפס או אולי צריך לקחת בחשבון הכנסות אחרות כגון קצבת אבטלה? האם נכון יהיה יותר להשתמש בשכר הממוצע לשעה, שלחישוב נוקטים בנוסחה: השכר הכולל ברוטו המשולם במשק כשהוא מחולק במספר שעות העבודה במשק? האם נכון יהיה יותר להשתמש בשכר הממוצע לשעה, שלחישוב נוקטים בנוסחה: השכר הכולל נטו שנתקבל במשק כשהוא מחולק במספר שעות העבודה במשק? האם יש לעשות שימוש בהכנסה החודשית הממוצעת? האם יש לעשות שימוש בהכנסה השנתית הממוצעת? האם יש לעשות שימוש בממוצע של ההכנסה החייבת במס? וכו'.

מפני שיש אפשרויות שונות לחישוב שכר ממוצע, יש צורך לעיון ולדיון נוספים אם ענישה תיקבע לפי גישה זו. שני המקרים הבאים מראים שהעניינים אינם ברורים. (1) אם ייגנב כסף מבן אדם, סביר להניח שחלק משכרו הנטו נגנב ולכן במקרה כזה נראה מתאים להשתמש בשכר ממוצע נטו של המדינה בקביעת עונש. (2) אם חלק של תקציב שכר נגזל, אזי שכר ברוטו נגזל. לכן במקרה כזה נראה מתאים להשתמש בשכר ממוצע ברוטו של המדינה בקביעת עונש.

אולם, למטרות של תיקון ותוכחה, הדיוק אינה הכרחי כי אף אחד לא ייענש. לכן למטרה זו, הבה נשתמש בשכר הממוצע הברוטו המתפרסם או אומדן של שכר ממוצע נטו שמעורר ממנו, כדי לבטא את ערכו של הכסף לפי הזמן. (ניחוש גס מאד הוא ששכר ממוצע נטו עומד כ- 70% משכר הממוצע הברוטו המתפרסם. האחוז הזה צריך הערכה זהירה ע"י מומחים.) תיקון ותוכחה לא צריכים להינתן בפרהסיה.

בחזרה למקרה (1) לעיל, נניח לדוגמה ששכר ממוצע של הניזק ידוע לתקופה של חודשים אחדים או של שנה. אז למטרות של תיקון ותוכחה, ייתכן שעדיף להשתמש בממוצע זה כדי להמיר את ערך הכסף לזמן.

Tentative conclusions

Let us try out the ways of pleasantness for an extended period of time (e.g. two or three generations or 50 to 100 years). Hopefully there will be fewer and smaller thefts. Time is needed to effect a change, so let us be patient and see what can be achieved by encouraging ourselves to act honestly. Only if this approach is not successful, should we then consider the use of the penalties suggested above.

Regarding penalties, it seems appropriate to use a national average wage when converting the value of money into time. An average national gross or nett wage may be used as appropriate. Initially, the more lenient of the existing penalties and of the penalties described here may be applied. This is a safeguard against excessive penalties. Only in the light of experience and after further careful scrutiny, should a decision be made whether or not the penalties described here should replace existing penalties.

I do not think that harsh and hopefully quick acting measures will have a long-lasting effect. Are current measures sufficiently effective in deterring large thefts and frauds? We need to appeal to the hearts of people to act honestly and not just deter them with penalties.

*This article presented one aspect of the notion of expressing the value of money in terms of time. Another aspect of this notion is linkage to an average wage.
See <http://homedir.jct.ac.il/~rafi/wls.pdf>*

Translated to Hebrew with the help of Erel Segal.

Raphael. B. Yehezkael (formerly Haskell)
rafi@jct.ac.il <http://homedir.jct.ac.il/~rafi>
c/o Computer Sciences Department,
Jerusalem College of Technology.
Revised February 2014 – אדר א' תשע"ד
Minor changes October 2018 - תשרי תשע"ט

מסקנות לא סופיות

הבה ננסה את דרכי הנועם לתקופת זמן ממושכת (למשל, שניים או שלושה דורות, 50 עד 100 שנה). יש לקוות שתהיה ירידה בשיעורי וערכי הגניבות. צריך לתת מספיק זמן לחולל שינוי. לכן נתאזר בסבלנות ונראה מה אפשר להשיג כאשר נעודד את עצמינו להתנהג ביושר. רק אם הגישה הזאת לא תצליח, אז נשקול להשתמש בעונשים שהוצעו לעיל.

בעניין עונשים, נראה מתאים להשתמש בשכר ממוצע של המדינה כשממירים הערך של הכסף לזמן. ניתן להשתמש בשכר ממוצע ברוטו או נטו בהתאם למקרה. בתור התחלה, ניתן ליישם את העונש הקל מבין העונשים הקיימים והעונשים שתוארו כאן, כסייג מפני ענישה יתירה. רק לאור הניסיון ואחר בדיקה זהירה, יתאפשר להחליט האם או לא העונשים שתוארו כאן יכולים להחליף את העונשים הקיימים.

אינני חושב שענישה, גם אם תהיה קשוחה ומיידית, תשפיע לאורך זמן. האם אמצעי הענישה המיידיים מספיק יעילים בהרתעה מפני גניבות והונאות גדולות? עלינו לפנות אל ליבם של בני האדם, ולשכנע אותם לפעול ביושר והגינות, ולא רק להרתיע אותם עם עונשים.

*בחיבור הוצג פן אחד של המושג של ביטוי לערכו של הכסף לפי הזמן. פן נוסף של מושג זה הוא ההצמדה לשכר ממוצע.
ראה <http://homedir.jct.ac.il/~rafi/wls.pdf>*

תורגם מאנגלית בעזרתו של אראל סגל.

רפאל ב. יחזקאל (לפנים הסקל)
<http://homedir.jct.ac.il/~rafi> rafi@jct.ac.il
ע"י המחלקה למדעי המחשב,
בית ספר גבוה לטכנולוגיה ירושלים.
עודכן אדר א' תשע"ד - פברואר 2014.
שינויים קלים תשרי תשע"ט - אוקטובר 2018.